Початок навчання дитини в 1-му класі – це дуже відповідальний і досить складний період у житті дитини. Адже в житті малюка відбудеться багато змін: з'являться нові знайомства, нові взаємини, нові обов'язки. Зміниться вид діяльності: зараз основною діяльністю карапуза є гра, з приходом до школи основною діяльністю стане навчання.

У психології виділяють таке поняття, як « готовність дитини до шкільного навчання ». Що означає це поняття, з чого воно складається, чим визначається? Загалом поняття «готовності дитини до школи» розглядається як комплексне і багатогранне, яке охоплює всі сфери життя і діяльності майбутнього першокласника, яке необхідно відразу розділити поняття педагогічної та психологічної.

Педагогічна готовність до школи

Під педагогічною готовністю, як правило, мається на увазі вміння читати, рахувати й писати. Однак саме по собі наявність лише цих вмінь та навичок не є гарантом того, що дитина буде вчитися успішно.

Психологічна готовність до школи

Психологічна готовність до школи включає такі компоненти:

фізіологічна готовність ;

пізнавальна (інтелектуальна) готовність;

емоційно-вольова готовність;

соціальна готовність ;

мотиваційна готовність .

Фізіологічна готовність дитини до школи

Фізична готовність до школи визначається фізичним розвитком дитини та її відповідністю віковим нормам, тобто дитина повинна досягти фізичної зрілості, необхідної для навчального процесу. Здорові діти краще пристосовуються до змін, пов'язані з початком навчання.

Інтелектуальна готовність дитини до школи

Інтелектуальна (пізнавальна) готовність пов'язана із відповідним рівнем розвитку пізнавальної сфери дитини: мислення, пам'ять, увагу, сприйняття, уява.

Мислення

На момент початку навчання в школі дитина повинна володіти певним запасом знань про навколишній світ, про себе, про природу, про інших людей, про відносини між людьми.

Наприклад, дитина повинна знати своє ім’я та прізвище, основні геометричні фігури (трикутник, прямокутник, коло), основні кольори. Володіти поняттям «більше» – «менше», «високий» – «низький», «широкий» – «вузький». Бажано, щоб дитина орієнтувався у просторі (розрізняв поняття «ліво» і «право», розумів значення понять «під», «над», «біля», «між»). Дитина повинна вміти порівнювати, аналізувати, узагальнювати, визначати головні і другорядні ознаки предметів і явищ.

Увага

Чим вище рівень уваги, тим вища ефективність навчання. Навчання ставить перед дитиною нові завдання, несхожі на ті, які виконувалися під час гри. Шкільні завдання, на відміну від ігрових, містять більше нової інформації і вимагають більшого зосередження.

Пам’ять

Безумовно, легше буде вчитися тій дитині, у якої добре розвинена пам’ять.

Достатній словниковий запас

Для успішного навчання є вміння дитини відповідати на питання, вміти висловлювати свої думки. Передумовою цих вмінь є достатній словниковий запас дитини.

Розвинена дрібна моторика рук

Достатній розвиток м’язів рук, вміння виконувати пальчиками дрібні дії (наприклад, розвиток дрібної моторики рук) буде запорукою того, що дитина легко навчиться писати.

Розвивати мислення, увагу, пам’ять, дрібну моторику, розширювати словниковий запас можна і під час спеціальних ігрових занять з малюком (саме гра перетворює нудне навчання на цікаву і захоплюючу гру), і під час щоденного побутового спілкування.

Емоційно-вольова готовність дитини до школи

Не менш важливою, ніж інтелектуальна готовність, є емоційно-вольова готовність дитини до навчання. Ця складова включає достатній розвиток волі, послаблення імпульсивних реакцій, вміння керувати своїми емоціями

(наприклад, слухати, не перебиваючи). Емоційно-вольова готовність вважається сформованою, якщо дитина вміє ставити мету, докладати зусилля для реалізації мети, долати перешкоди, виконувати не цікаву, але корисну роботу.

Чи виконує Ваш малюк прості, але постійні доручення (наприклад поливати квіти)? Або прибирає чи за собою іграшки? Застилає чи свою постіль (хоча б за допомогою дорослих)? Чи не перебиває вас під час розмови? Дайте відповідь на ці прості запитання, ви дізнаєтеся, сформована у малюка емоційно вольова готовність.

Соціальна готовність дитини до школи

Наступний компонент – соціальна готовність. Це і бажання спілкуватися, і вміння встановлювати взаємовідносини з однолітками і дорослими, уміння поступатися, підкорятися інтересам дитячої групи, класу, повага до бажань інших людей. Взагалі, дитина поводиться з іншими дітьми в школі так, як бачить це і чує вдома. Тобто дитина у своїх взаєминах з іншими дітьми є дзеркалом того, які стосунки панують в сім'ї. Саме в родині дитина отримує перші зразки спілкування .

Мотиваційна готовність дитини до школи

Мотиваційна готовність сформована, якщо у дитини є бажання ходити до школи, є прагнення здобувати знання, дізнаватись нове, цікаве, виконувати нову соціальну роль – роль школяра.